

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern privind modificarea Documentului unic de
program pentru anii 2022-2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2022

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului privind modificarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2022, a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul actului normativ este elaborat în temeiul art. 10 alin. (2) din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova și art. 7 alin. (2) din Legea nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală și vizează modificarea anexei nr. 1 și anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program (DUP) pentru anii 2022-2024, ca urmare a aprobării de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (CNCDRL) a Deciziilor nr. 9 din 21.06.2024 și nr.15 din 07.08.2024, prin care au fost avizate modificările la DUP. Totodată, lansarea și implementarea concursului „Satul European – 2” (2024), rezultatele căruia implică modificarea Listei proiectelor incluse în Hotărârea Guvernului nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program (DUP) este prevăzută în Planul de acțiuni al Programului Național de Dezvoltare Locală „Satul European” pentru anii 2024-2028, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 216/2024.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Documentul Unic de Program este un document de planificare elaborat pe termen mediu pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională și reprezintă documentul-sinteză al programelor operaționale regionale, incluzând lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională și locală, selectate în baza concursurilor organizate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Documentul Unic de Program în vigoare vizează perioada 2022-2024 și listează în prezent peste 90 de proiecte de dezvoltare regională și aproape 900 proiecte de dezvoltare locală, selectate în baza concursurilor organizate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale în perioada 2022-prezent. Această listă însă nu acoperă toate necesitățile de dezvoltare ale localităților, fiind organizate noi apeluri de propuneri de proiecte pe Măsurile de finanțare prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală. Aceste necesități sunt punctate într-o serie de documente de politici publice la nivel național, în special în Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru anii 2022-2028 și Programului Național de Dezvoltare Locală „Satul European” pentru anii 2024-2028. Astfel, în scopul realizării anagajamentelor țării ce reies din documentele de politici menționate, un ultim apel de propuneri de proiecte a fost lansat în 20 decembrie 2023 pentru domeniul dezvoltare locală, în cadrul acestuia fiind depuse 748 de proiecte, fiind selectate spre finanțare 612 proiecte – 82% din numărul solicitat. Potrivit procedurilor în vigoare, lista celor 612 proiecte selectate, după avizarea de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (realizată prin Decizia nr. 15 din 07.08.24), se include în Documentul Unic de Program, care se aprobă de Guvern.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivele proiectului corespund obiectivelor Programului Național de Dezvoltare Locală „Satul European” pentru anii 2024-2028 și vizează:

1) asigurarea accesului îmbunătățit la infrastructura tehnico-edilitară locală a 532 de mii de cetățeni până în anul 2028;

2) îmbunătățirea calității infrastructurii sociale locale în 500 de localități până în anul 2028;

3) consolidarea capacității a 400 de angajați ai APL în implementarea proiectelor, în accesarea și în atragerea investițiilor până în 2028.

Aceste obiective răspund obiectivului general de accelerare a ritmului de echipare a unităților administrativ-teritoriale cu dotările de bază de infrastructură tehnico-edilitară și socială, în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai, a creșterii atractivității investiționale și a asigurării dezvoltării durabile a localităților din Republica Moldova.

Elementele noi ale proiectului prevăd modificarea Anexelor 1 și 2 la Documentul Unic de Program pentru anii 2022-2024 prin excluderea din Anexa nr. 1 a 10 proiecte de dezvoltare regională, condiționată de de particularitățile implementării proiectelor în cauză. Astfel, în cazul unui proiect s-a constatat imposibilitatea continuării implementării din cauza lipsei contribuției beneficiarului și neidentificarea unor surse bugetare alternative. Excluderea proiectului vizat din DUP a fost solicitată de una din Agențiile de Dezvoltare Regională.

Pentru implementarea altor 9 proiecte de dezvoltare regională a fost identificată o altă sursă de finanțare, excluderea lor din DUP fiind propusă în scopul evitării dublării finanțării pentru implementarea acestora.

De asemenea, proiectul prevede completarea Anexei nr. 2 la Documentul Unic de Program cu 612 proiecte de dezvoltare locală, selectate în urma unui apel de propuneri de proiecte lansat în decembrie 2023. Proiecte vizează următoarele măsuri de intervenție:

- Măsura 1.1. Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare, destinate obiectivelor publice de interes local – 223 proiecte;

- Măsura 1.2. Instalarea iluminatului public – 57 proiecte;

- Măsura 2.1. Construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice – 128 proiecte;

- Măsura 2.2. Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile – 30 proiecte;

- Măsura 2.3. Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, edificiilor destinate prestării serviciilor sociale, inclusiv a infrastructurii medicale – 104 proiecte;

- Măsura 2.4. Restaurarea/reabilitarea/reconstituirea/conservarea monumentelor/structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv monumente de for public – 70 proiecte.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Aprobarea prin Hotărâre de Guvern a listei proiectelor prioritare de dezvoltare regională și locală selectate în cadrul concursurilor organizate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale este prevăzută de actele normative în vigoare, neexistând opțiuni alternative de aprobare spre finanțare din bugetul public a proiectelor selectate. Lipsa intervenției sau opțiunea de a nu face nimic, la fel nu poate fi luată în considerare, având în vedere că lipsa includerii proiectelor în Documentul Unic de Program face imposibilă finanțarea acestora.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Finanțarea proiectelor propuse pentru completarea Documentului Unic de Program susține eforturile de reformă a administrației publice locale prin motivare financiară inclusiv a localităților angajate în procesul de amalgamare benevolă care vor beneficia astfel de suport pentru dezvoltarea infrastructurii aferente serviciilor publice prestate și pentru creșterea nivelului de trai în localitățile amalgamate. De asemenea, proiectul va contribui la îmbunătățirea capacităților administrației publice locale de a furniza, într-un mod echitabil, servicii publice adecvate și accesibile populației. Nu în ultimul rând, experiența implementării proiectelor va contribui la consolidarea capacităților APL privind gestionarea fondurilor, inclusiv ca exercițiu preparatoriu în contextul integrării europene.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Valoarea totală a proiectelor propuse spre includere în Documentul Unic de Program constituie 2,8 miliarde de lei (2 797 484 843,20), iar contribuția FNDRL va fi de 2.5 miliarde lei. Pentru finanțarea acestora se vor utiliza mijloacele financiare alocate Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, prevăzute în Legea anuală a bugetului de stat, mijloacele financiare alocate din surse externe, bugetele APL și alte surse neinterzise de lege. Excluderea proiectelor de dezvoltare regională din DUP nu presupune cheltuieli financiare.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Posibilitatea asigurării unui grad suficient de dezvoltare a serviciilor publice, prin finanțarea proiectelor APL care prevăd asigurarea acestor servicii, reprezintă un factor important în atragerea investitorilor și a agenților economici privați.
4.4. Impactul social
În marea majoritate a localităților țării, populația continuă să aibă acces redus la servicii publice de calitate, pentru a asigura minimumul necesar pentru un trai decent, iar lipsa accesului la apă de calitate și servicii de canalizare și iluminat public, la servicii educaționale, la servicii pentru categoriile vulnerabile ale populației, conduc la exodul populației și la scăderea numărului populației în localitățile rurale. La fel, lipsa accesului la dotările infrastructurale minime reduce din atractivitatea proceselor educaționale și ocupaționale ale tinerilor și perspectivele de dezvoltare a acestora, crescând numărul tinerilor care abandonează școala sau nu continuă studiile liceale după finalizarea celor gimnaziale. Implementarea proiectelor selectate va contribui la reducerea acestor efecte negative. Transformarea celor 612 proiecte vizate în obiective de infrastructură va genera: • 1172 de km de rețele de apeduct construite, de care vor beneficia peste 238 de mii de locuitori; • 221 de km de rețea de canalizare pentru aproximativ 91 de mii de cetățeni; • 455 km de rețea de iluminat stradal de care vor beneficia peste 104 mii de locuitori; • 215 clădiri publice și de menire socială reconstruite și reabilite, inclusive: 52 de grădinițe, 37 de gimnazii, 62 de complexe sportive, 63 de case de cultură, terenuri de joacă, zone de agrement, biblioteci, centre multifuncționale și altele. Peste 570 de mii de locuitori vor avea condiții mai bune în aceste instituții; • 36 de parcuri fotovoltaice cu puterea totală de 2,8 MWh. • La finalul implementării tuturor proiectelor, inclusive a celor deja incluse în DUP, peste 1 milion de cetățeni vor beneficia de condiții de viață mai bune.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu se aplică
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
De obiectivele de infrastructură obținute în rezultatul implementării celor 612 proiecte vor beneficia toți locuitorii localităților aplicante, fără diferențe de gen.

4.5. Impactul asupra mediului
Măsurile de finanțare pentru care au fost depuse o parte din proiectele propuse spre includere în Documentul Unic de Program, în special: Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare (M 1.1); Creșterea performanței energetice a clădirilor publice (M 2.1) și Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile (M 2.2) vor contribui la reducerea surselor de poluare a apelor, a solurilor și a aerului, fiind îmbunătățită astfel reziliența localităților la riscurile de poluare. De asemenea, prin intermediul măsurilor de finanțare pentru care au fost aplicate proiectele vizate, vor contribui la reziliența localităților la schimbările climatice și la riscurile generate de crizele energetice mondiale.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Programul „Satul European” în cadrul căruia au fost selectate cele 612 proiecte este unicul mecanism de finanțare publică a activităților de dezvoltare a infrastructurii aferente domeniului culturii și al păstrării patrimoniului cultural, fiind eligibile activități de reconstrucție a caselor de cultură și de procurare a echipamentelor tehnice necesare (instrumente muzicale, sisteme audio, porturi populare etc.). De asemenea, acordă o atenție sporită și patrimoniului cultural public local, care asigură creșterea atractivității turistice a localităților prin restaurarea monumentelor arhitecturale și a altor locații turistice. De asemenea, proiecte selectate vor contribui la intensificarea eforturilor guvernamentale menite să asigure o dezvoltare echilibrată în regiuni, fiind selectate proiecte în toate cele cinci regiuni de dezvoltare: • Regiunea Nord - 199 proiecte; • Regiunea Centru -256 proiecte; • Regiunea Sud - 130 proiecte; • Regiunea Chișinău - 12 proiecte; • Regiunea UTA Găgăuzia - 15 proiecte.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Având la bază prevederile art. 5 alin. (6) lit. b) din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, modificările în Lista proiectelor prioritare de dezvoltare locală și Lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală (anexa nr. 1 și nr. 2 la Documentul unic de program pentru anii 2022-2024) au fost avizate de către membrii Consiliului Național de Dezvoltare Regională și Locală prin Decizia nr. 9 din 29.06.2024 și Decizia nr. 15 din 07.08.2024 (se anexează). Din componența CNCDRL fac parte miniștrii cu competențe în domeniile dezvoltării regionale, economie, finanțe, mediu etc., președinții Consiliilor regionale pentru dezvoltare, reprezentanți ai sectorului privat și civic, fiind asigurat un proces participativ și transparent de luare a deciziilor. Anunțul de inițiere a fost publicat pe pagina web a ministerului la compartimentul Transparență decizională, precum și pe www.particip.gov.md.

Totodată, În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017, proiectul de act normativ va fi transmis spre avizare instituțiilor administrației publice centrale în modul stabilit.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul hotărârii va fi remis spre expertiză juridică Ministerului Justiției, conform prevederilor normative în vigoare.

Totodată, potrivit art. 1 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, Documentul Unic de Program este un document de politici și prin urmare, nu este pasibil de expertiză anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea prezentului proiect de hotărâre nu va necesita modificarea sau aprobarea altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Potrivit normelor în vigoare, implementarea proiectelor incluse în Documentul Unic de Program și finanțate din mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională și locală este monitorizată de agențiile de dezvoltare regională, entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Implementarea proiectelor este setată în cadrul a doi ani bugetari 2024-2025.

Secretar general

Angela ȚURCANU